

Arkivsaksnr: 2022/4778-0

Sakshandsamar: Anbjørg Nornes

Dato: 19.04.2022

Utval	Utvalssak	Møtedato
Stølsheimen verneområdestyre	15/22	27.04.2022

Stølsheimen landskapsvernområde - utsetting av basestasjonar for bjøllesystem

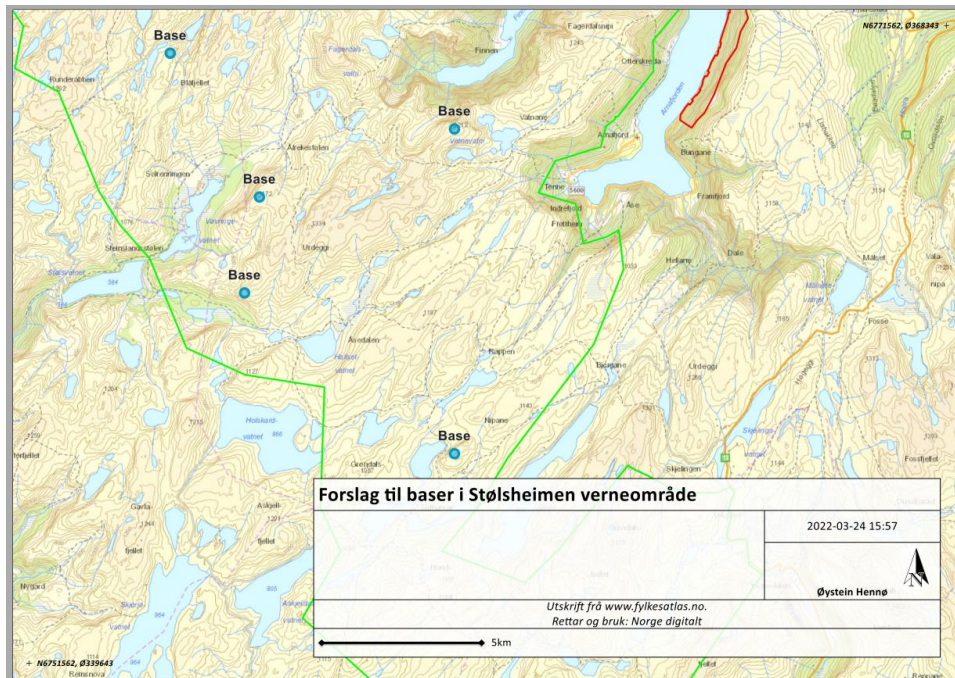
Innstilling frå forvaltar

Stølsheimen verneområdestyre gjev Nordhordland og Søre Steinsland beitelag løyve til å sette opp basestasjonar for elektronisk bjøllesystem til husdyr i Stølsheimen landskapsvernområde. Det kan setjast opp ein basestasjon på kvar av dei 5 avmerkte område på kartet i vedtaket. Områda dette gjeld er Raudberg, Bjørndalseggane, Kvanngrodfjellet, Blåfjellet og Einebærfjellet. Basestasjonane skal plasserast innan for ein radius på 100 meter ut frå punktet på kartet.

Løyve er gjeve med heimel i verneforskrifta for Stølsheimen landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.

Løyvet er gjeve med fylgjande vilkår:

- Kvar basestasjon kan festast i fjellet med inntil 8 jernboltar på 8 mm i diameter.
- Det kan plukkast steinar frå nærområdet til skjerming av festepunkta til basestasjonen. Steinane skal ikkje plukkast frå vardar eller andre kulturminne.
- Maksimal høgde på mastene skal vera 110 cm over bakken.
- Basestasjonen skal plasserast slik at dei er minst mogleg synleg frå stiar i området, og nedanfor høgste toppane for å gjera stasjonane minder ruvande i landskapet.
- Verneområdeforvaltar skal vera med i felt for og vurdere plassering av basestasjonen på Raudberg.
- Søkjar skal demontera og frakta basestasjonane ut av området straks dei ikkje er i bruk, er ute av drift eller er skada. Jernboltane skal skjerast ned jamt med fjellet.
- Basestasjonane skal kunne nyttast av andre beitelag med husdyr i same fjellområdet.
- Løyve til utplassering av basestasjonane gjeld fram til 30.06.2023.

Blå sirklar i kartet viser plassering av basestasjonar i landskapsvernområdet

Dette løyvet er berre behandla etter verneforskrifta. Tiltaka må i tillegg hentast inn naudsynte avtalar med grunneigarar i området, og avklarast med Vik og Høyanger kommune om tiltaket er søknadspliktig.

Saksprotokoll i Stølsheimen verneområdestyre - 27.04.2022

Behandling

Vedtak i samsvar med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

Stølsheimen verneområdestyre gjev Nordhordland og Søre Steinsland beitelag løyve til å sette opp basestasjonar for elektronisk bjøllesystem til husdyr i Stølsheimen landskapsvernområde. Det kan setjast opp ein basestasjon på kvar av dei 5 avmerkte område på kartet i vedtaket. Områda dette gjeld er Raudberg, Bjørndalseggane, Kvanngrødfjellet, Blåfjellet og Einebærfjellet. Basestasjonane skal plasserast innan for ein radius på 100 meter ut frå punktet på kartet.

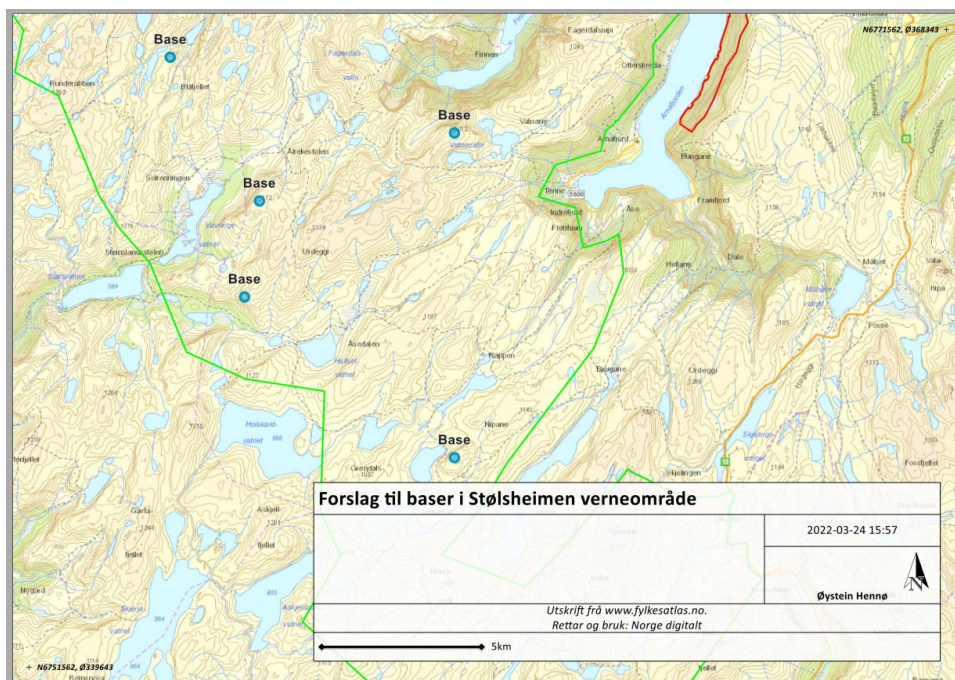
Løyve er gjeve med heimel i verneforskrifta for Stølsheimen landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.

Løyvet er gjeve med fylgjande vilkår:

- Kvar basestasjon kan festast i fjellet med inntil 8 jernboltar på 8 mm i diameter.

- Det kan plukkast steinar frå nærområdet til skjerming av festepunkta til basestasjonen. Steinane skal ikkje plukkast frå vardar eller andre kulturminne.
- Maksimal høgde på mastene skal vera 110 cm over bakken.
- Basestasjonen skal plasserast slik at dei er minst mogleg synleg frå stiar i området, og nedanfor høgste toppane for å gjera stasjonane minder ruvande i landskapet.
- Verneområdeforvaltar skal vera med i felt for og vurdere plassering av basestasjonen på Raudberg.
- Søkjar skal demontera og frakta basestasjonane ut av området straks dei ikkje er i bruk, er ute av drift eller er skada. Jernboltane skal skjerast ned jamt med fjellet.
- Basestasjonane skal kunne nyttast av andre beitelag med husdyr i same fjellområdet.
- Løyve til utplassering av basestasjonane gjeld fram til 30.06.2023.

Blå sirklar i kartet viser plassering av basestasjonar i landskapsvernområdet

Dette løyvet er berre behandla etter verneforskrifta. Tiltaka må i tillegg hentast inn naudsynte avtalar med grunneigarar i området, og avklarast med Vik og Høyanger kommune om tiltaket er søknadspliktig.

Saksopplysningar

Dokument som bakgrunn for saka:

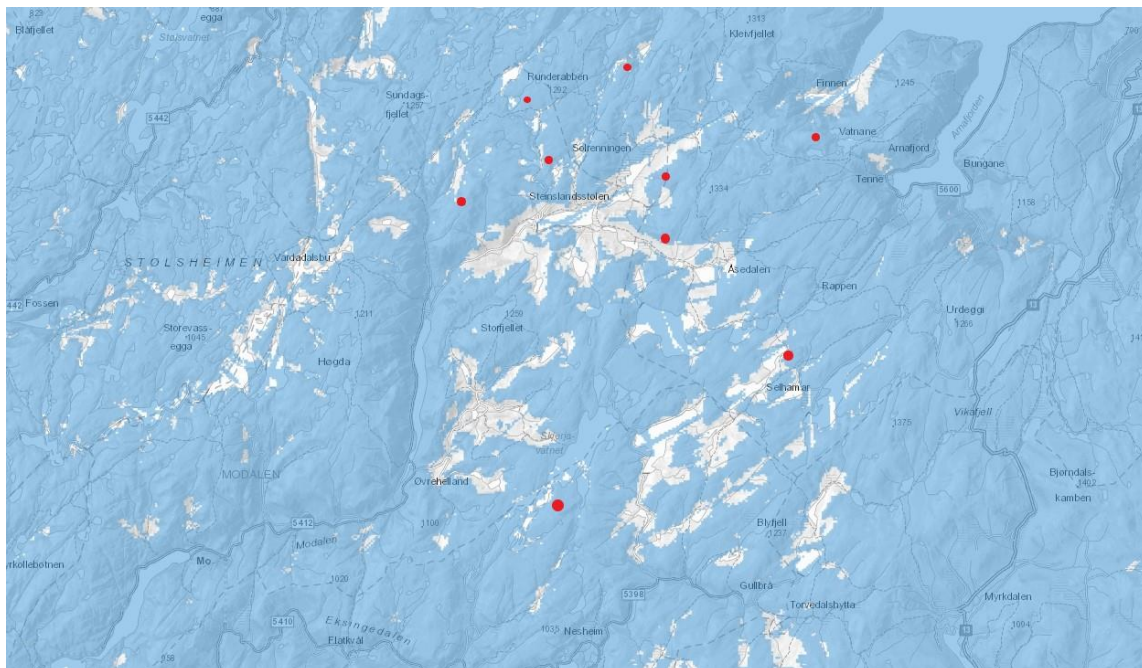
- Søknad frå Nordhordland og Søre Steinsland beitelag om utsetting av basestasjonar for bjellesystem i Stølsheimen landskapsvernområde, datert 24.03.2022
- Kart med plassering av basestasjonar, datert 24.03.2022

Søknaden vert vurdert etter:

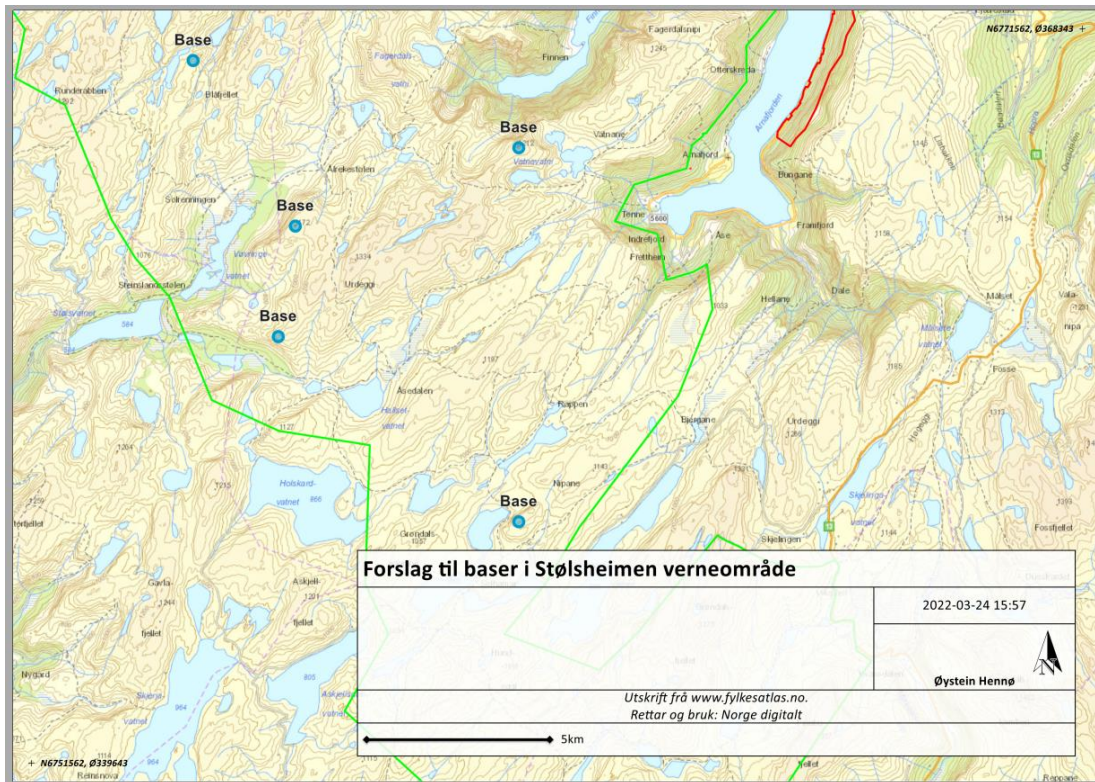

- Verneforskrift for Stølsheimen landskapsvernområde 21.12.90
- Forvaltningsplan for Stølsheimen landskapsvernområde, rapport nr. 1-2017
- Naturmangfaldlova av 19. juni 2009

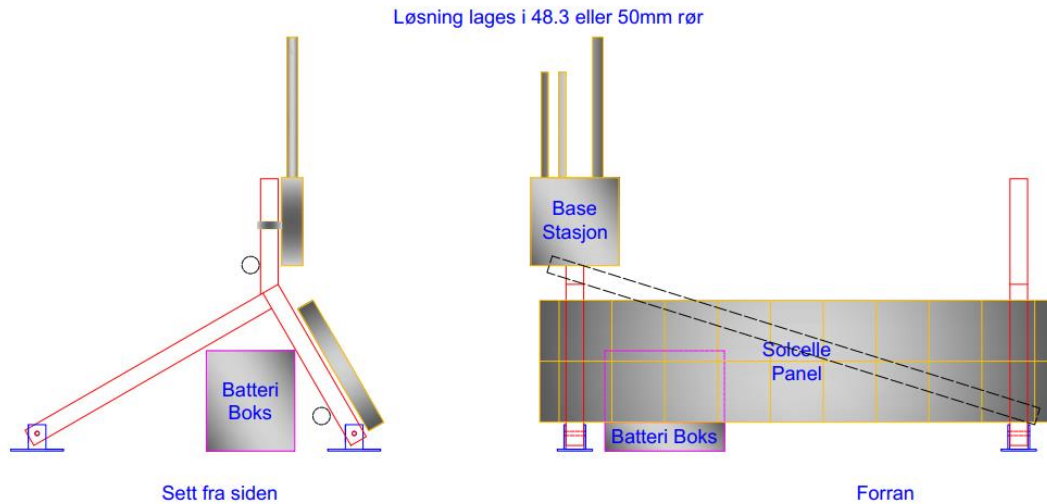
Nordhordland og Søre Steinsland beitelag søker om å få sette opp 5 basestasjonar for elektronisk bjøllesystem til sau i Stølsheimen landskapsvernområde. I tillegg til desse to beitelaga, søker dei på vegne av Beinhelleren, Eksingedalen og Vik beitelag. Alle desse beitelaga har sauer på beite i Stølsheimen. Beiteområde er både innan for og utan for Stølsheimen landskapsvernområde. Det er dårleg mobildekning i dette området. Beitelaga har fått tilbud frå firma Telespor om basestasjonar med bjøllesystem. Bildet under viser kart med Telenor GSM-dekning med Telespor sitt baseforslag. Basestasjonane skal betra mobildekningar for elektroniske bjøller på sauene. Dette vil lette tilsynsarbeidet med sauene, og betre moglegheitene for å få alle sauene heim frå fjellbeite.

Tidlegare system har vore satellitt-basert system for elektronisk sauebjøller. Dette har ein høgare pris både på innkjøp og drift enn det nye systemet med mobil-data og LoRaWan (ein form for Wifi på lågare frekvens).

Kart med basestasjonar. Kopi frå søknad.

Skisse av basestasjon. Kopi får søknad.

Bilde av basestasjon. Kopi frå søknad

Kvar basestasjon inneheld ein boks på ca. 30 cm x 30 cm x 8 cm med 3 antenner på. I tillegg er det ein batteriboks og eit solcellepanel. Solcellepanelet skal vera i drift frå mars til november. Systemet er i dvale om vinteren, og kjem automatisk i drift att når det er nok sol på ettvinteren. Solcellepanelet ligg skrått på bakken, og vil med det gje lite gjenskin frå sollyset. Det er ikkje naudsynt med vedlikehald av stasjonane, med mindre det er feil på basen, batteri eller solcellepanelet. Eventuelt vedlikehald er tenkt gjennomført utan motorisert ferdsel. Årleg tilsyn av stasjonane vert gjennomført i samband med tilsyn av sau i beitesesongen.

Ved etableringa av basestasjonane er det planlagt å nytte helikopter for frakt av utstyr til dei fem basestasjonane. For å avgrensa helikoptertransport i området, ynskjer beitelaga å gjennomføra transporten til basestasjonane samtidig med Bergen og Hordaland turlag sin

transport til hyttene i dette området i månedsskifte juni-juli. Folk frå beitelaga skal gå til kvar stasjon og montera utstyret etter utstyret er frakta ut med helikopter. Det er ikkje trong for transport for arbeidet med montering av basestasjonane.

Lovgrunnlaget

«Føremålet med vern av Stølsheimen er å ta vare på eit særmerkt og vakkert vestlandsk fjell- og fjordlandskap med kulturminne, kulturlandskap og naturmiljø som er lite påverka av tekniske inngrep, samstundes som området skal kunne nyttast til landbruk, friluftsliv, jakt og fiske» jf. pkt. III i verneforskrifta. Det er forbod mot inngrep som kan endre landskapets art eller karakter jf. punkt IV nr.1. Vanleg vedlikehald på eksisterande anlegg kan gjennomførast. Basestasjonar for bjøllesystem er ikkje omtalt i dispensasjonsreglane i verneforskrifta, og må vurderast etter naturmangfaldlova (nml) § 48; *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak frå et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig»*.

Etter naturmangfaldlova (nml.) § 7 skal prinsippa i §§ 8 – 12 leggjast til grunn ved utøving av offentlig mynde, og det skal koma fram av vedtaket korleis prinsippa er vurdert og vektlagt i saka.

Vurdering

Føremålet med vern av Stølsheimen landskapsvernområde er å ta vare på eit særmerkt og vakkert fjell- og fjordlandskap med lite tekniske inngrep. Samtidig skal området kunne nyttast til landbruk og friluftsliv. Basestasjonar for elektroniske bjøllesystem vil vera eit nyare teknisk inngrep i landskapet, og slike installasjonar er ikkje omtalt eller vurdert i verneplanprosessen, og er ikkje nemnt i dispensasjonsreglane i verneforskrifta. Elektroniske sauebjøller er eit nyttig hjelpemiddel i landbruket for å letta arbeidet med tilsyn av sau på utmarksbeite, og det er nyttig i samband med sanking av sau på hausten. Beiting med sau på stølane og i utmarka er positivt for å ta vare på kulturlandskapet, og er med å fremjar verneverdiane. Det må gjerast ei vurdering av om basestasjonane er eit inngrep som kan endra landskapets art eller karakter vesentleg.

Kunnskapen om området er kjent gjennom forvaltningsplan for Stølsheimen, rapporten *Spor etter stølsdrift i Stølsheimen landskapsvernområde*, og skjøtsel på stølane i området. Alle punkta med planlagde basestasjonar er innanfor Fjellheimen villreinområde. Det er berre basestasjonen på Blåfjellet som ligg utanfor område som er markert som viktige funksjonsområde for villrein. Av raudlista artar er det registrert taksvale i Raudberget (Naturbase 19.04.2022). Raudberg er registrert som naturtype kalkrikt område i fjellet. I Raudberg er det ein relativt stor serpentinførekomst, og det er ein velutvikla flora knytt til dette særprega miljøet. Fjellet har ein raudleg farge og gjev området eit særpreg. Det er ikkje registrerte kulturminne i område der basestasjonane er planlagt. Kunnskapen om området er vurdert som god for å vurdere denne saka jf. nml. § 8, og føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 er difor tillagt liten vekt.

Forvaltninga skal vurdere den samla belastninga eit tiltak vil få på naturmiljøet jf. nml. § 10. Basestasjonane vil vera nye tekniske inngrep. Dette er små installasjonar som vil vera lite synlege på avstand, og vil ikkje gje dei store endringane i landskapet. Dei tre nordlegaste

stasjonane vil koma innanfor eit område som er markert som inngrepsfritt område (INON). Basestasjonane er relativt små installasjonar, og vert difor ikkje rekna som tyngre installasjon som endrar definisjonen på område som eit inngrepsfritt området.

Løyve til å etablera basestasjonar i dette området vil kunne gje presedens for tilsvarande saker i dette og andre landskapsvernområde. Samtidig er beitedyr i området svært positivt for å halda kulturlandskapet ope, og landbruk er ein aktivitet det skal leggjast til rette for. I nyare verneforskrifter for landskapsvernområde er det reglar som opnar for å gje løyve til å sette opp master for elektroniske sauebjøller. Eit døme er Mørkisdalen landskapsvernområde i Luster kommune. Elektroniske sauebjøller vil vera med å lette arbeidet med tilsyn og sanking av sau på utmarksbeite, og er ein teknologi som vil bli meir brukt framover. Det er difor naturleg å vurdere løyve til dette tiltak også i Stølsheimen landskapsvernområde, så lenge det ikkje er i strid med verneføremålet eller er negativt for verneverdiane. Med den kunnskapen vi har om villreinen sin bruk av området, vil basestasjonane lite truleg ha negativ verknad på villreinen i området. Andre artar og naturtypar som er registrert i dette området, vil heller ikkje bli særleg påverka av basestasjonane.

Tiltaket vil i liten grad medføra inngrep i landskapet, og vil kunne fjernast utan at det vil vera sår i terrenget. Forvaltar vurderer tiltaket som eit bagatellmessig tiltak som er reversibelt. Ved å plassera basestasjonane slik at dei er lite synleg frå turstiar i området, og med minst mogleg silhuett-verknad, vil dei vera til liten skade for friluftslivet. Basestasjonen på Raudberg ligg nær tursti og på eit særmerkt fjell i dette området. Det er difor ynskjeleg at det vert vurdert andre fjellområde som kan gje mobildekning i dette området i staden for Raudberg. Dersom det ikkje er mogleg å finne alternativ plassering, må plasseringa her vera ekstra godt tilpassa landskapet, og forvaltar ber om å få vera med på plasseringa av denne stasjonen. Etter ei samla vurdering meiner forvaltar basestasjonane ikkje vil ha negativ verknad på verneverdiane, og er ikkje i strid med verneføremålet. På denne bakgrunn vurderer forvaltar det er heimel i naturmangfaldlova § 48 til å gje løyve til tiltaket.

Nml. § 11 er vurdert som ikkje relevant for denne saka.

Basestasjonane som skal etablerast er små og mindre synlege i terrenget enn satellitt-baserte stasjonar. Beitelaga har vurdert kvar stasjonane bør plasserast for å få størst mogleg dekningsområde. Med stor rekkevidde vil det vera bruk for færre basestasjonar. Stasjonane kan monterast manuelt, og krev ikkje motorisert transport utanom ein helikopterlanding med utstyr på kvar stasjon. Vedlikehald og tilsyn kan gjerast til fots av beitelaga. Forvaltar vurderer basestasjonane og plasseringa som godt vurdert, og at det er ein tiltaket er miljøforsvarleg til dette føremålet jf. nml. § 12. Basestasjonane er eit felles tiltak for mange beitelag, og vil vera til nytte for mange grunneigarar med beitedyr i Stølsheimen landskapsvernområde.

Konklusjon

På bakgrunn av vurderingar etter nml. §§ 8-12 og verneforskrifta, meiner forvaltar tiltaket ikkje er i strid med verneverdiane og verneføremålet, og vurderer det er heimel i naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ til å gje løyve til etablering av inntil 5 basestasjonar for elektronisk bjøllesystem i Stølsheimen landskapsvernområde.